יזהר ירון

יזהר ירון (1911-1984), מלחין ומורה למוזיקה, נולד בפאריס להורים יוצאי רוסיה וגדל בתל-אביב. סביו עלו מרוסיה והיו בין מייסדי תל-אביב. הוא למד בגימנסיה הרצליה אצל חנינא קרצ'בסקי ומגיל שלוש-עשרה בגימנסיה העברית בירושלים עם שלמה רוזובסקי, יעקב וינברג ושולמית דון-יחיא. אחר כך למד מתמטיקה באוניברסיטה העברית והנדסה בטכניון. ירון ביקר ב-1937 בעין השופט לרגל עבודתו וב-1939 קבע שם את ביתו. הוא למד אצל בוסקוביץ, פרטוש וארליך. משנות הארבעים יצר שירים לחגים, למסכתות ולהצגות בקיבוצו ובקיבוצים אחרים, ביניהם למסכת ביכורים שהכינה ירדנה כהן (בהט-רצון 2004 : 204-211). בין שיריו : **אם בארזים נפלה שלהבת**, **אגלי טל**, **מחול היין והגת** (אוטוביוגרפיה – **תצליל** 1967 : 181-183 ; בהט, 2011 : 337)

הכרנו את יזהר ירון, רעייתי נעמי ואני, כאשר חיפשנו מלחין שיחבר מוזיקה למסכת מחול שהכינה נעמי ב-1956 במוסד החינוכי נעמן בנושא **קין ובניו**. במשך כמה חדשים של עבודה משותפת הכרנו את האיש הצנוע מקרוב ושמחנו על שיתוף הפעולה עמו. אחר כך ביקשנו את יזהר ליצור מוזיקה ב-1958 למסכת היובל של קיבוץ כפר מסריק **שירי עלם הכפר** למלים של עמוס לויטן. במשך השנים שמרנו על קשר עמו ועם משפחתו ועם קיבוצו עין השופט.

להלן המבוא שכתבתי לספר שיריו **רינות**, ספריה מוזיקלית ע"ש נסימוב, מס' 158, 1965 :

עיון, ולו קל, בביוגרפיה של יזהר ירון, מלמדנו את מקורות היניקה של יצירתו. לפנינו אדם ויוצר שכל אישיותו אומרת שורשיות, ואין תימה : חינוכו – בשנות העשרה של תל-אביב הקטנה והחלוצית של ימי אחוזת-בית, כנצר למשפחה ציונית שעלתה מרוסיה, ובה מסורת של פעילות אינטלקטואלית ואמנותית. אווירת הבית בילדותו הייתה אווירת יצירה וחיי רוח פעילים. כמה מבני משפחתו, כולל האם, היו מראשוני התיאטרון העברי בארץ-ישראל – "חובבי הבמה העברית" – ומכאן משיכתו היסודית לדרמה.

גם המוזיקה מילאה את הבית, כשכמה מבני המשפחה יודעי נגן. על רקע זה קיבל יזהר את חינוכו המוזיקלי הראשון, ועם לימודיו בגימנסיה "הרצליה" היה ברור שהמוזיקה תופסת מקום חשוב בחייו. הוא היה בין חברי המקהלה, שאותה ניהל המחנך והמורה הידוע של אז חנינא קרצ'בסקי.

כאשר עברה המשפחה לירושלים, ליוותה אותו המוזיקה כמובן מאליו. בין מוריו בגימנסיה העברית ברחביה היה גם המוזיקאי שלמה רוזובסקי, שישב אז בירושלים. כמו כן המשיך בלימודי הפסנתר. הוא לא בחר במוזיקה כמקצוע, אף כי מילאה מקום כה חשוב בחייו. לאחר סיום בית הספר התיכון למד באוניברסיטה העברית, שנה אחת מתמטיקה, ואחר כך עבר לחיפה ללמוד הנדסה בטכניון.

לקיבוץ עין-השופט הגיע יזהר במקרה, לרגל עבודות מדידה בהרי-אפרים, עם ראשית ההתיישבות העברית שם, אך לא במקרה נשאר וקבע שם את ביתו. בקיבוץ עין-השופט גם החלה פעילותו המוזיקלית כיוצר, ואף כי לא עשה את המוזיקה למקצוע, קיבלה פעילות זו אופי יותר ויותר מקצועי.

למעלה ממחצית יובל שנים יצר יזהר ללא הפסק. בתקופות שונות יצא להשתלמויות מוזיקליות אצל טובי המורים – עדן פרטוש, אבל ארליך, ואלכסנדר אוריה בוסקוביץ'. כיוון שאהב את החברה שבה חי ושקד על פיתוח הביטוי העצמי שלה, נהנה יזהר לשתף פעולה עם אמנים-ידידים, ואחת מתכונותיו החשובות והבולטות – היותו משתף פעולה אידיאלי. מבחינה אנושית הוא רחוק מאוד מהדמות של האמן הגחמני והאנוכי. הוא נכון תמיד לשמוע, לתקן ולשכלל. ליצירה המשותפת הוא מביא תמיד את דמיונו

היוצר, את מחשבתו הסדורה ואת הטעם הטוב שלו, אך מבלי לכפות דבר על איש, אלא תוך החלפת דעות אמיתית.

ראשית יצירתו של יזהר בשנות הארבעים, תחילה בצנעה, בצורות קטנות ופשוטות: שירים ומחולות לחג ומועד, חד-קוליים בדרך כלל. דרבון חשוב בתקופה זו היה בעבודתו המשותפת עם ירדנה כהן, הרקדנית, המורה והכוריאוגרפית החיפנית שהיתה מהראשונות לעיצוב חג-האדמה החדש בישראל. כמה משיריו נפוצו עד מהרה ברחבי הארץ והיוו חלק מאותו יסוד של השיר הישראלי, שנוצר בשנות השלושים והארבעים. אך מראשית דרכו חיבר גם יצירות מורכבות יותר – שירים לקול ופסנתר, שירי מקהלה, ובעיקר – מוזיקה כלית וקולית גם יחד.

שאיפתם המוצהרת של רבים מהמלחינים הישראליים בשנות הארבעים הייתה מיזוג מסורות המזרח והמערב בישראל. גם יזהר חתר לכך לפי דרכו. בתוך המציאות המורכבת מאוד של תרבות עתיקה-מתחדשת בישראל מחד, ומאידך – בעיות כלל-עולמיות של מלחין בן זמננו, מצא לו יזהר את שבילו המיוחד, ושביל זה מציג לפנינו יצירה אורגנית בעלת סגנון ברור ואישי.

הקובץ שלפנינו מכיל מעט ממכלול יצירותיו של יזהר ירון, ורק מתוך יצירותיו הקוליות. זהו פסיפס של תמצית, מועט המכיל את העיקר ומצוי בו האופייני והמיוחד.